

POSTANOWIENIE

25 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 25 kwietnia 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa A. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł.
przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie Łódzkiemu
o zwolnienie zajętego przedmiotu spod egzekucji,
na skutek skargi kasacyjnej A. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł.
od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim
z 24 sierpnia 2022 r., II Ca 531/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od skarżącego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polski, tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, kwotę 2 700 (dwa tysiące siedemset) zł z odsetkami wynikającymi z art. 98 §1¹ k.p.c. za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 24 sierpnia 2022 r. Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 15 października 2021 r. oddalającego jego powództwo o zwolnienie spod egzekucji ruchomości w postaci wiaty stolarni oraz rozdzielni złączowo - pomiarowej, zajętych w toku wskazanego w pozwie postępowania egzekucyjnego.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, skarżąca wskazała przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i pkt 4 k.p.c. Jej zdaniem w sprawie wystąpiło istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) polegające na potrzebie wyjaśnienia tego, czy powołanie adwokata na podstawie art. 78 ust. 4 Prawa o adwokaturze (tekst jedn. Dz.U. z 2022 r., poz. 1184) w drodze zarządzenia Ministra Sprawiedliwości na członka Komisji Egzaminacyjnej, która przeprowadza egzamin adwokacki, stanowi ważną i uzasadnioną przyczynę odroczenia rozprawy na podstawie art. 156 i art. 214 § 1 k.p.c. Oczywista zasadność skargi kasacyjnej zaś wynikać ma z oczywistego i rażącego naruszenia art. 841 § 3 k.p.c. przez przyjęcie, że termin na wniesienie powództwa rozpoczął swój bieg najpóźniej z dniem zawiadomienia powoda o czynnościach opisu i oszacowania, podczas gdy zgodnie z literalnym brzmieniem przepisu oraz jego jednolitą i utrwaloną wykładnią termin miesięczny rozpoczyna swój bieg od dnia faktycznego powzięcia wiadomości o naruszeniu prawa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłącznie podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.; z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.).

Zagadnienie prawne sformułowane przez skarżącą nie czyni zadość wskazanym wymaganiom. Zostało ono skonstruowane na kanwie zarzutu nieuwzględnienia przez Sąd Okręgowy z urzędu nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji, tj. zarzutu naruszenia art. 378 § 1 w związku z art. 386 § 1 k.p.c. przez usankcjonowanie postępowania pierwszoinstancyjnego, dotkniętego nieważnością ze względu na naruszenie przez Sąd pierwszej instancji przepisów art. 379 pkt 5 w związku z art. 156 i art. 214 § 1 k.p.c. oraz z art. 76 ust. 4 prawa o adwokaturze przez nieodroczenie rozprawy z dnia 18 maja 2021 r. Jednakże w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono już, że nadzwyczajne wydarzenie w postaci choroby pełnomocnika procesowego jest przeszkodą, której nie można przewyciężyć, w rozumieniu art. 214 k.p.c. tylko wtedy, gdy pełnomocnik - ze względu na nią - nie miał możliwości ustanowienia swojego substytutu procesowego (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 30 listopada 2004 r., IV CK 304/04, niepubl.). Stanowisko to zaś znajduje zastosowanie nie tylko do choroby pełnomocnika, ale również innych potencjalnych wydarzeń lub przeszkód, o których mowa w art. 214 § 1 k.p.c. W związku z tym należy zauważyć, że pełnomocnik

powoda wniósł o zmianę terminu rozprawy wyznaczonej na dzień 18 maja 2021 r. w dniu 15 kwietnia 2021 r. wskazując, że został wyznaczony egzaminatorem na egzaminie zawodowym adwokatów w dniach 18-21 maja 2021 r., zaś zastępująca go w sprawie aplikantka adwokacka przystępuje do egzaminu zawodowego. W dniu 20 kwietnia 2021 r. zarządzono poinformowanie pełnomocnika o braku podstaw do odroczenia rozprawy. Przed wyznaczonym terminem rozprawy 18 maja 2021 r. pełnomocnik nie podnosił, że nie jest w stanie ustanowić substytutu i powyższa okoliczność nie została uczyniona przedmiotem wniosku o odroczenie rozprawy, a powołał się na nią dopiero w piśmie nadanym 24 maja 2021 r., które wpłynęło do Sądu 28 maja 2021 r.

W judykaturze Sądu Najwyższego wskazuje się również, że pozbawienie strony możliwości obrony swych praw polega na tym, iż w następstwie uchybień procesowych sądu lub strony przeciwnej nie mogła ona brać i nie brała udziału w postępowaniu lub w jego istotnej części, jeżeli skutki tych wadliwości nie mogły być usunięte na następnych rozprawach przed wydaniem w danej instancji wyroku, gdy strona była rzeczywiście pozbawiona możliwości obrony i wskutek tego nie działała w postępowaniu. Stwierdzenie, że zachodzi nieważność postępowania wymaga zatem rozważenia, czy w konkretnej sprawie nastąpiło naruszenie przepisów procesowych, czy uchybienie to miało wpływ na możliwość działania strony oraz czy mimo zaistnienia tych dwóch przesłanek strona mogła bronić swoich praw. Tylko przy kumulatywnym spełnieniu wszystkich tych warunków można mówić o pozbawieniu strony możliwości obrony jej praw prowadzącym do nieważności postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. (zob. np. niepubl. wyroki Sądu Najwyższego z 3 lutego 2010 r., II CSK 404/09 i 7 listopada 2007 r., II CSK 339/07). Jak wynika z akt sprawy skarżąca była w toku postępowania reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, który miał możliwość zaprezentować stanowisko co do kwestii materialnoprawnych i procesowych, zgłosić dowody na poparcie twierdzeń powódki, ustosunkować się do twierdzeń drugiej strony, jak również do przeprowadzonych dowodów, w tym - na kolejnej rozprawie 15 października 2021 r. - do dowodów przeprowadzonych na rozprawie 18 maja 2021 r. Reprezentujący powódkę pełnomocnik nie był zobligowany w apelacji wskazywać na nieważność postępowania pierwszoinstancyjnego. Jednakże przy ocenie nieważności

postępowania z powodu nieodroczenia rozprawy 18 maja 2021 r., na której nie doszło do wydania wyroku, lecz przeprowadzono w jej toku dowody z zeznań świadków, w której to czynności pełnomocnik nie uczestniczył, nie można pominąć, że złożony przez pełnomocnika wniosek o odroczenie rozprawy nie wskazywał na niepowodzenie ustanowienia w sprawie substytutu, z akt sprawy nie wynika, aby udzielone pełnomocnictwo taką czynność wykluczało, pełnomocnik nie ponowił wniosku z powołaniem się na wskazywaną dopiero w piśmie złożonym 24 maja 2021 r. okoliczność niepowodzenia ustanowienia w sprawie substytutu, zaś apelacja, podpisana przez profesjonalnego pełnomocnika, nie obejmowała zarzutów dotyczących naruszenia prawa procesowego ani wniosków dowodowych.

W tych okolicznościach i wobec braku jakiegokolwiek w tym przedmiocie argumentacji wniosku nie sposób przyjąć, że skarżący wykazał, iż rozstrzygnięcie sformułowanej przez niego wątpliwości stanowi istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., a ponadto, że jej rozstrzygnięcie ma wpływ na rozstrzygnięcie sprawy. Nawet bowiem podzielenie przez Sąd Najwyższy zapatrywania skarżącego, że formułowane przez niego wątpliwości stanowią istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. i że należy je rozstrzygnąć zgodnie z zapatrywaniem skarżącego, a tym samym zachodziła ważna i uzasadniona przyczyna odroczenia rozprawy 18 maja 2021 r., nie implikuje na etapie przedsądu oceny, że w okolicznościach przedmiotowej sprawy w postępowaniu pierwszoinstancyjnym doszło z tego powodu do nieważności postępowania, której nieuwzględnienie skutkowało naruszeniem art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 386 § 1 k.p.c. Argumentów na poparcie takiej tezy wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie obejmuje, zważywszy zaś, że na etapie orzekania w przedmiocie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania Sąd Najwyższy kontroluje wyłącznie przyczyny kasacyjne, nie zaś podstawy skargi kasacyjnej i objęte nimi zarzuty, nieuprawnione jest w sprawie przyjęcie, że zachodzi związek pomiędzy potrzebą rozstrzygnięcia sformułowanych przez skarżącego wątpliwości, jako przyczyną kasacyjną, a wynikiem postępowania.

Skarżąca nie wykazała również, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., a więc że zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy,

sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2015 r., III CSK 198/15, niepubl.; z 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, niepubl.; z 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, niepubl.; z 27 października 2016 r., III CSK 217/16, niepubl.; z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.; z 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, niepubl.; z 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, niepubl.; z 5 października 2018 r., V CSK 168/18, niepubl.).

Z motywów zaskarżonego wyroku wynika, że o oddalenie apelacji powoda zadecydowała nie tylko ocena Sądu drugiej instancji dotycząca uchybienia przez powoda terminowi z art. 841 § 3 k.p.c., ale również stanowisko tego Sądu dotyczące braku podstaw do zastosowania art. 676 k.c. i przyjęcia na jego podstawie, że prawo własności wiaty stolarni przeszło na powoda oraz ustalenie, iż wiatą stolarni nie stanowiła przedmiotu zajęcia, co wyklucza przyjęcie, że doszło do naruszenia prawa powoda jako osoby trzeciej w rozumieniu art. 841 k.p.c., a także ocena, że rozdzielnia złączowo - pomiarowa nie stanowi odrębnego od nieruchomości przedmiotu własności i ruchomość ta jako trwale połączona z gruntem i budynkiem, służąca do prowadzenia na obiekcie prowadzenia działalności gospodarczej, jest częścią składową rzeczy. Zgodnie z jednolitym stanowiskiem Sądu Najwyższego uzasadnienia przyczyn kasacyjnych, kwalifikujących przyjęcie skargi do rozpoznania, Sąd Najwyższy nie może doszukiwać się w uzasadnieniu podstaw, niezależnie od tego, że chodzi w tym wypadku o zupełnie odmienne metody argumentowania (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2020 r., II CSK 432/19, niepubl., z 15 grudnia 2006 r., III CZ 93/06; nie publ. i z 18 kwietnia 2012 r., I CSK 520/11, niepubl.). Skarżący powołując się we wniosku na oczywistą zasadność naruszenia przepisu art. 841 § 3 k.p.c. nie wyjaśnił, jaki we wskazanych wyżej okolicznościach wpływ na

rozstrzygnięcie może mieć w takim wypadku ewentualne naruszenie art. 841 § 3 k.p.c., a tym samym nie sposób przyjąć, że ma ono charakter oczywisty w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[a!]

(K.L.)

